

Ministerie van Financiën

> Retouradres Postbus 20201 2500 EE Den Haag

Aan de voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-
Generaal
2500EA 's-GravenhageAan de voorzitter van de Tweede
Kamer der Staten-Generaal
2500EA 's-GravenhageAan de voorzitter van de Tweede
Kamer der Staten-Generaal

Datum PM
Betreft Stand van zaken Herstellen, Verbeteren, Borgen (HVB)

Geachte voorzitter,

Op 1 februari aanstaande staat het notaoverleg fraudeopsporing en gebruik tweede nationaliteit door de Belastingdienst geagendeerd. In dat notaoverleg zullen we met de leden van uw Kamer spreken over een aantal onderwerpen dat betrekking heeft op het toezicht en de handhaving door de Belastingdienst.

In het Algemeen Overleg van 2 december 2020 heb ik - de staatssecretaris van Financiën - Fiscaliteit en Belastingdienst - tevens toegezegd uw Kamer over een aantal onderwerpen nader te informeren. Met de onderhavige brief en de daarbij behorende bijlage geven we uw Kamer, ter voorbereiding op het notaoverleg en ter uitvoering van de bovengenoemde toezegging een stand van zaken ten aanzien van de onderwerpen:

- De uitvoering van het concept plan van aanpak Herstellen, Verbeteren, Borgen (HVB)
- De Fraudesignalering voorziening (FSV)
- Projectcode 1043
- Opzet grove schuld (OGS) bij blauw
- Onderhanden werk van het Combiteam Aanpak Facilitators (CAF)
- Het overzicht van expliciete wettelijke grondslagen gebruik nationaliteit
- De contouren van een nieuwe fraudeaanpak door de Belastingdienst & Toeslagen
- Inventarisatie hardheid wet- en regelgeving

We informeren uw Kamer over een aantal acties dat we hebben afgerond en de stand van zaken ten aanzien van de acties die we eerder hebben aangekondigd. Vooraf willen we het volgende opmerken.

Op 13 oktober jl. hebben wij het plan van aanpak 'Herstellen, Verbeteren en Borgen' (HVB) in concept aan uw Kamer toegezonden. Wij hebben in onze brief van 13 oktober jl. ook aangegeven graag met uw Kamer over de uitvoering van dit concept plan van aanpak in gesprek te gaan. Het doel van dat plan is om te komen tot een Belastingdienst die binnen de kaders van de rechtsstaat acteert, voldoet aan de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG), de

**Directoraat-Generaal
Belastingdienst**

Korte Voorhout 7
2511 CW Den Haag
Postbus 20201
2500 EE Den Haag
www.rijksoverheid.nl

Inlichtingen

T [redacted]

Gewijzigde veldcode

[redacted]

T [redacted]

[redacted]@minfin.nl

Gewijzigde veldcode

Auteurs

[redacted]

Ons kenmerk

2021-00000124612021-
00000124612021-
0000008660

Uw brief (kenmerk)

Archiefwet en Baseline Informatiebeveiliging Overheid (BIO) én die bij de uitvoering van zijn taak de menselijke maat hanteert.

Problemen met de verwerking van nationaliteit en risico-signalen zijn hierbij direct opgepakt. Processen zijn verbeterd of gestaakt voor de periode dat de noodzakelijke randvoorwaarden ontbraken, dit mede op basis van het adviesrapport van KPMG van afgelopen jaar. We zullen daarnaast alle processen van de Belastingdienst opnieuw toetsen aan de eisen van de AVG, BIO en Archiefwet in het kader van het programma 'Bedrijfsprocessen op orde'. Als gevolg van de complexiteit en de omvang van de Belastingdienst zal dit wel een meerjarig traject zijn. Als onderdeel van het programma HVB zullen we nadrukkelijker aandacht besteden aan het bewustzijn van de medewerkers van de Belastingdienst voor de risico's van privacy schendingen en discriminatie. In onze reactie op het rapport Ongekend Onrecht zijn wij hier uitgebreider op ingegaan.

Om te kunnen komen tot deze 'steady state' is vooraleerst inzicht nodig in dat wat er nog niet goed gaat. Het eerste spoor - 'herstellen' - van HVB heeft betrekking op een aantal onderzoeken die dit in beeld moeten brengen, onder meer naar de effecten voor burgers en bedrijven van een vermelding in de FSV, de structurele werking van projectcode 1043 en het onderhanden werk van het CAF. Op de stand van zaken met betrekking tot deze onderzoeken gaan wij in de bijlage nader in.

Uit het rapport van de Parlementaire Onderzoekingscommissie Kinderopvangtoeslag blijkt dat de grondbeginselen van de rechtsstaat zijn geschonden. Door harde regelgeving, vooringenomen handelen, het ontbreken van de menselijke maat en door geen gehoor te geven aan noodsignalen. Dit had nooit mogen gebeuren. Daarnaast is ook uit de resultaten van de diverse onderzoeken die we reeds hebben laten uitvoeren, gebleken dat er bij de Belastingdienst fouten zijn gemaakt. De kans is aanwezig dat dit voor burgers negatieve gevolgen heeft gehad of zelfs tot schade heeft geleid. We zullen daarom als onderdeel van de diverse (vervolg)onderzoeken ook nagaan of en zo ja in hoeverre er aanleiding is om burgers op enigerlei wijze passend herstel te bieden.

Het blijkt niettemin lastig tijdig en volledig zicht te krijgen op problemen. Een volledig beeld ontbreekt daarom nog. Er komen nog steeds mogelijke problemen boven tafel.

Dat is op zichzelf ook niet onverwacht. Nu er extra maatschappelijke aandacht voor de processen van de Belastingdienst is en er verschillende onderzoeken lopen, komen eerder onopgemerkte problemen naar boven. Elke keer wanneer dat gebeurt is dat pijnlijk. Tegelijkertijd is het cruciaal dat problemen worden gesignaleerd en gedeeld. Hoe meer we die problemen boven tafel krijgen, hoe meer we in staat zijn die op een goede manier op te lossen en herhaling te voorkomen.

Na beoordeling van de feiten zullen wij dan, indien nodig, beheersmaatregelen nemen. Uiteraard zullen we uw Kamer daar dan zo spoedig mogelijk over informeren. De drieslag van onderzoeken, daar waar nodig het nemen van maatregelen en informeren van uw Kamer, is en blijft onze aanpak.

OGS

Zo hebben we in de afgelopen periode onder meer nader inzicht verkregen in de gevolgen van een kwalificatie OGS bij toeslagen voor fiscale schulden. We hebben

Directoraat-Generaal
Belastingdienst

Ons kenmerk
2021-00000124612021-
00000124612021-
0000008660

uw Kamer hierover reeds geïnformeerd bij de beantwoording van vraag 276 van de vragen naar aanleiding van het verslag van de parlementaire ondervragingscommissie kinderopvangtoeslag. [voetnoot toevoegen] Dit wordt in de bijlage nader toegelicht.
Toevoegen werkinstructie?

Onderhanden werk CAF

In de brief van 10 juli 2020^[1] aan uw Kamer is gemeld dat de werkzaamheden van het CAF-team per 3 juli jl. zijn opgeschort. Voorts gaven we in de brief van 13 oktober 2020^[2] aan dat het reeds onderhanden werk van dit team geanalyseerd zou worden, waarna besloten kan worden of dit werk eveneens opgeschort wordt of niet. Het bestaande werk is inmiddels in beeld gebracht. Uit de inventarisatie zijn 34 casus naar voren gekomen. In de bijlage van deze brief is een nadere toelichting op deze inventarisatie opgenomen. De volledige analyse is als bijlage toegevoegd.

PM politiek oordeel o.b.v. notitie

Overzicht expliciete wettelijke grondslagen gebruik nationaliteit

Wij hebben op 13 oktober 2020¹ uw Kamer een overzicht toegezegd van expliciete wettelijke grondslagen, die door de Belastingdienst gebruikt kunnen worden om het persoonskenmerk nationaliteit te verwerken. Als bijlage bij deze brief sturen wij u hierbij het overzicht van expliciete grondslagen in wet- of regelgeving voor de fiscale wetgeving die de Belastingdienst uitvoert. Het overzicht van expliciete wettelijke grondslagen ten aanzien van niet-fiscale wetgeving wordt op dit moment vastgesteld met de verschillende opdrachtgevers van de Belastingdienst. Het totaaloverzicht van expliciete wettelijke grondslagen zal ik zo spoedig mogelijk met uw Kamer delen.

Vervolgens zal nog een analyse worden gedaan in welke gevallen het persoonsgegeven nationaliteit ook daadwerkelijk noodzakelijk en proportioneel is in de uitvoering. Die analyse zal plaatsvinden nadat de resultaten van het onderzoek naar gebruik van het persoonsgegeven in de applicaties van de Belastingdienst is afgerond. Uit deze vergelijking kan blijken dat er expliciete grondslagen ontbreken, of dat nationaliteit in bepaalde applicaties zonder expliciete grondslag worden verwerkt. Als dit wordt geconstateerd, worden passende maatregelen genomen. Mocht geconstateerd worden dat het gebruik van het persoonsgegeven in gevallen niet noodzakelijk en proportioneel is, ondanks de aanwezigheid van een expliciete wettelijke grondslag, dan ben ik voornemens dit gebruik stop te zetten. Daarover zal ik uw Kamer informeren.

Fraudebestrijding door de Belastingdienst en Toeslagen

In de kabinetsreactie op de bevindingen van de Parlementaire Ondervragingscommissie Kinderopvangtoeslag is aangekondigd dat wij uw Kamer in de onderhavige brief zullen informeren over de contouren van de nieuwe fraudeaanpak bij de Belastingdienst en Toeslagen. Die uitgangspunten vormen de basis voor een Belastingdienst die ook bij de uitvoering van deze taak binnen de kaders van de rechtsstaat acteert en bij de uitvoering van zijn taak de menselijke maat hanteert. Deze uitgangspunten zetten wij hieronder uiteen.

^[1] Kamerstukken II, 31066, nr. 681

^[2] Kamerstukken II, 31066, nr. 709

¹ Bijlage bij Kamerstukken II 2020-2021 31066, nr. 707.

Directoraat-Generaal
Belastingdienst

Ons kenmerk

2021

Met opmerkingen Staat nog uit bij

0000

0000

en CAP wat we hiermee willen.

De bestrijding van (mogelijke) fraude is onderdeel van de uitvoerings- en toezichtstrategie van de Belastingdienst om zijn missie (het bijdragen aan een financieel gezond Nederland) te realiseren. Het bestrijden van fraude is een onderdeel van de activiteiten die de Belastingdienst uitvoert. Een onmisbaar onderdeel, onder andere om de inkomsten voor de Nederlandse staat te verzekeren, maar ook om recht te doen aan goedwillende burgers en bedrijven die wel integer handelen. Als de Belastingdienst niet zou optreden tegen diegenen die bewust de regels niet naleven en/of fraude plegen, kan dat naleving in het algemeen ondermijnen.

Bij de fraudeaanpak hanteren de Belastingdienst en Toeslagen de volgende uitgangspunten:

Uitgangspunt 1 – We vertrouwen burger en bedrijven en hanteren de menselijke maat

De Belastingdienst en Toeslagen gaan ervan uit dat burgers en bedrijven te goeder trouw zijn. De Belastingdienst en Toeslagen helpen burgers en bedrijven een juiste aangifte of aanvraag voor een toeslag te doen. Bij contacten met burgers en bedrijven hanteren we de menselijke maat.

Uitgangspunt 2 – We maken onderscheid tussen fraude en het maken van fouten

De fraudeaanpak van de Belastingdienst en Toeslagen richt zich op burgers en bedrijven die opzettelijk een valse voorstelling van zaken geven of anderszins onrechtmatig handelen om daar voordeel mee te behalen. De aanpak ziet niet op burgers of bedrijven die zich vergissen of per ongeluk een fout maken. Vergissingen of fouten moeten we zo snel mogelijk op het spoor komen, zodat we deze kunnen corrigeren of burgers en bedrijven helpen deze te corrigeren. Hoe langer een fout onopgemerkt blijft, hoe groter de kans immers is dat dit tot nadelige gevolgen kan leiden voor de betrokken bedrijven en burgers. Van fraude is volgens de Belastingdienst en Toeslagen sprake als er:

Opzettelijk (een poging wordt gedaan) om:

- minder belasting te betalen dan is verschuldigd, of
- een hogere betaling van belasting of toeslagen (te) claimen en (te) ontvangen dan waarop een aanspraak bestaat.

Het gaat er daarbij om deze fraude te herkennen en te onderscheiden van onopzettelijke fouten.

Uitgangspunt 3 – We helpen burgers en bedrijven de wet na te leven

De Belastingdienst helpt burgers en bedrijven aangiftes en aanvragen juist in te vullen. Zo vermindert de vooraf ingevulde aangifte de kans op fouten en zoekt de Belastingdienst contact met burgers wanneer hij kennisneemt van belangrijke *life events* die gevolgen hebben voor aangiftes of aanvragen. De Belastingdienst streeft daarnaast, samen met de opdrachtgevers, naar heldere en uitvoerbare wetgeving. Hiervoor wordt onder andere het instrument uitvoeringstoetsen gebruikt, waarin expliciet aandacht is voor uitvoerbaarheid, handhaafbaarheid en fraudebestendigheid.

Directoraat-Generaal
Belastingdienst

Ons kenmerk
2021-00000124612021-
00000124612021-
0000008660

Hoe kleiner de kans op onbedoelde fouten is, hoe beter het onderscheid kan worden gemaakt tussen die fouten en fraude.

Uitgangspunt 4 – We hanteren waarborgen bij de selectie

Het is voor de Belastingdienst en Toeslagen niet mogelijk alle aangiften en aanvragen handmatig te controleren. Daarom zet de Belastingdienst het toezicht in op aangiften en aanvragen waar de risico's ten aanzien van het bewust of onbewust niet naleven van de fiscale verplichtingen het grootst zijn. De Belastingdienst maakt hierbij gebruik van risico- en selectiemodellen.

Dit selectieproces en de behandeling van risicosignalen moet met de noodzakelijk waarborgen worden omkleed om de rechtsstatelijkheid en de menselijke maat te verzekeren. Zo geldt bij signalen van mogelijke fraude het vierogen-principe en is de wijze van behandeling vastgelegd in duidelijke werkinstructies.

Uitgangspunt 5 – We maken gerichte keuzes over inzet capaciteit

Omdat het voor de Belastingdienst en Toeslagen onmogelijk is om alle fiscale aangiften en aanvragen voor toeslagen individueel te controleren, maakt de Belastingdienst keuzes over de inzet van beschikbare capaciteit. Daarom zet de Belastingdienst het toezicht in op aangiften en aanvragen waar de risico's ten aanzien van het bewust of onbewust niet naleven van de fiscale verplichtingen het grootst zijn. Keuzes voor de inzet van capaciteit worden gebaseerd op risicoanalyses, worden op het juiste niveau genomen en vastgelegd.

Uitgangspunt 6 – We doen zorgvuldig onderzoek met navolgbare beslissingen

Om fraude te herkennen en te onderscheiden van onopzettelijke fouten is zorgvuldig onderzoek en een professionele afweging van belang. Dat onderzoek moet navolgbaar zijn en door de Belastingdienst en Toeslagen moet verantwoording kunnen worden afgelegd over de gehanteerde werkwijze. Dat betekent ook dat beslissingen in een dossier worden vastgelegd.

Uitgangspunt 7 – Een goede informatiepositie is van belang en wij houden ons aan de wet bij gegevensverwerking en het delen van data

De Belastingdienst heeft inzicht nodig in de belangrijkste fenomenen en patronen van fraude om fraude effectief te kunnen voorkomen en bestrijden en om keuzes te kunnen maken bij de inzet van capaciteit. Daarom analyseert de Belastingdienst fraudepatronen, fenomenen en de internationale ontwikkelingen op fraudegebied. Het verzamelen, gebruiken en delen van informatie voldoet aan de wettelijke regels.

Uitgangspunt 8 – We treden op bij fraude. We stoppen, herstellen, vorderen in en bestraffen

Wanneer voor de Belastingdienst vast staat dat er sprake is van een bewuste fout of misbruik en dus van fraude, is het uitgangspunt: stoppen, herstellen, invorderen en bestraffen. Bij een redelijk vermoeden van een strafbaar feit vindt overleg plaats met de FIOD en OM. Of een zaak in het strafrecht daadwerkelijk wordt opgepakt is afhankelijk van meerdere aspecten waarbij capaciteit, bewijsbaarheid, belang en uitstraling van de zaak een belangrijke rol spelen.

Directoraat-Generaal
Belastingdienst

Ons kenmerk
2021-00000124612021-
00000124612021-
0000008660

Wij zijn ons ervan bewust dat we er met het opstellen van deze uitgangspunten niet zijn. Het gaat erom dat deze uitgangspunten in de uitvoering worden gehanteerd. Daarom gaan wij allereerst het huidige normen- en waardenkader voor repressieve handhaving en voor de aanpak van risicosignalen en risicoselectie herijken. Dit is opgenomen in het plan van aanpak HVB dat wij op 13 oktober 2020 naar uw Kamer hebben gestuurd. Daarnaast zullen de Belastingdienst en Toeslagen, in overleg met de eigenaar en de belangrijkste opdrachtgevers, bezien waar de focus van de fraudeaanpak komt te liggen. Bij de nadere uitwerking zullen we ook kijken hoe andere uitvoeringsorganisaties om gaan met het begrip fraude op bijvoorbeeld het terrein van de sociale zekerheid.

Hardheid wet- en regelgeving

In de kabinetsreactie op het rapport van de Parlementaire Onderzoekingscommissie Kinderopvangtoeslag zijn een aantal concrete verbeteringen in de wetgeving van Financiën aangekondigd om maatwerk beter mogelijk te maken en de menselijke maat in deze wetgeving terug te brengen. Daarbij is aangegeven dat het kabinet ook breder op zoek gaat naar regelgeving die in de praktijk te hard uitpakt.

Binnen de Belastingdienst zullen we actief op zoek gaan naar vraagstukken, besluiten en werkwijzen die afbreuk kunnen doen aan het rechtstatelijk handelen van de overheid.

We gaan daarbij uit van situaties waarbij de rechten van burgers en bedrijven (mogelijk) zijn geschaad. Dit kan zijn vanwege de toepassing van bestaande wetgeving die tot schrijnende gevallen leidt, omdat de wet geen ruimte biedt voor uitvoering. Of omdat de wet aan de rechter geen ruimte biedt om met die individuele situaties rekening te houden. De belangen van burgers en bedrijven kunnen echter ook geschaad worden, omdat de overheid een wet systematisch ten onrechte in het nadeel van de burger of het bedrijf toepast.

Wij onderscheiden de volgende categorieën:

1. Knelpunten die het gevolg zijn van niet-rechtstatelijk handelen in de uitvoeringsprocessen;
2. Knelpunten waarbij de rechtstatelijkheid in het geding is ten gevolge van knellende wet- en regelgeving of interdepartementale afstemming;
3. Knelpunten die ontstaan doordat in wet- en regelgeving harde grenzen worden gehanteerd die tot grote inkomensverschillen kunnen leiden, zowel bedoeld als onbedoeld.

De Belastingdienst zal deze inventarisatie nu zo snel mogelijk in gezamenlijkheid met zijn opdrachtgever starten. We verwachten deze inventarisatie **voor de zomer** af te ronden. We zullen uw Kamer over de uitkomsten en de te nemen vervolgstappen informeren.

Tot slot

Wij gaan in de komende periode onverminderd door met de uitvoering van alle acties die we in de afgelopen periode in gang hebben gezet. De voortvarende uitvoering van het plan van aanpak HVB is daarbij van groot belang. Dit alles om ervoor te zorgen dat uiteindelijk de opzet, inrichting en werking van risicoselectie en de toezicht- en handhavingstaken van de Belastingdienst, waaronder Toeslagen, met voldoende rechtsstatelijke waarborgen zijn omkleed.

Directoraat-Generaal
Belastingdienst

Ons kenmerk
2021-00000124612021-
00000124612021-
0000008660

Hoogachtend,
de staatssecretaris van Financiën - Fiscaliteit en Belastingdienst,

Directoraat-Generaal
Belastingdienst

Ons kenmerk
2021-00000124612021-
00000124612021-
0000008660

J.A. Vijlbrief

de staatssecretaris van financiën – Toeslagen en Douane,

Alexandra C. van Huffelen

Bijlage: Toelichting specifieke onderwerpen

Leeswijzer

Deze bijlage geeft een overzicht van de stand van zaken op de verschillende in gang gezette actie- en verbetermaatregelen die wij uw Kamer op 13 oktober 2020² hebben aangekondigd in het concept plan van aanpak Herstellen, Verbeteren en Borgen (HVB).

Daarnaast wordt u geïnformeerd over een aantal lopende en afgeronde acties dat is ingezet naar aanleiding van de bevindingen van KPMG in het onderzoek naar FSV dat wij u op 10 juli 2020³ hebben toegestuurd en de follow up van een aantal onderwerpen uit de brief van 13 oktober 2020.

Ten slotte is een aantal onderwerpen toegevoegd waar in het AO Belastingdienst van 2 december 2020 door leden van uw Kamer vragen over is gesteld en waarvan door mij is toegezegd daar schriftelijk op terug te komen.

1. Stand van zaken plan van aanpak HVB

- a. *Onderhanden werk Combiteam Aanpak Facilitators (CAF)*
- b. *Projectcode 1043*
- c. *Onderzoek effecten burgers en bedrijven*
- d. *Technische voorziening ter vervanging van FSV*
- e. *Bedrijfsprocessen op orde*
- f. *Bewustwording AVG en vakkennis*

² Kamerstukken II 2020-2021 31066, nr. 709

³ Kamerstukken II 2019-2020, 31066, nr. 681

- g. *Versterking functie functionaris gegevensbescherming* ☐ en ☐
h. *Waarborgen ten aanzien van selectie- en behandelprocessen*

2. Lopende acties en afgeronde acties n.a.v. KPMG-rapport

- a. *Inventarisatie applicaties met nationaliteit*
b. *Inventarisatie lijsten met risicosignalen en applicaties*
c. *Niet AVG-conforme applicaties en informatievoorzieningen uit KPMG-onderzoek FSV*

3. Overige onderwerpen Kamerbrief 13 oktober

- a. *Afgeschermd deel FSV*
b. *Verzoek stoppen met schone systemen*
c. *Overzicht van expliciete wettelijke grondslagen voor het gebruik van nationaliteit*

4. Onderwerpen n.a.v. AO 2 december

- a. *Inzageverzoeken FSV en andere applicaties*
b. *Privacywaarborgen binnen de afdeling Datafundamenten en Analytics (DF&A) en het voormalig Expertisecentrum Handhaving & Intelligence (EHI)*
c. *Kwalificatie Opzet/Grove schuld in de fiscaliteit*
d. *Vermeende hardheid in regelingen bij auto/ZvW*
e. *Incasso-opbrengst FIOD*
f. *Casuïstiek*

1. Stand van zaken onderzoek Herstellen, Verbeteren, Borgen (HVB)

a. Onderhanden werk Combiteam Aanpak Facilitators (CAF)

In de brief van 10 juli 2020⁴ aan uw Kamer is gemeld dat de werkzaamheden van het CAF-team per 3 juli jl. zijn opgeschort. Voorts gaven we in de brief van 13 oktober 2020⁵ aan dat het reeds onderhanden werk van dit team geanalyseerd zou worden, waarna besloten kan worden of dit werk eveneens opgeschort wordt of niet. We noemden december 2020 als de voltooiingstermijn van de analyse. Het bestaande werk is inmiddels in beeld gebracht. **De rapportage is bijgevoegd bij deze brief.**

Uit de inventarisatie zijn 34 casus naar voren gekomen. Deze zijn beoordeeld op drie criteria:

1. Het juist omgaan met gegevens. Hier is gekeken of nationaliteit deel uitmaakte van de gebruikte overzichten en/of beoordeling. Bij zijn werk maakte het CAF-team gebruik van twee overzichtsinstrumenten: een (export)dashboard en een zogenaamde blauwdruk IH. Het risicomodel CAF IH, dat de basis is voor het (export)dashboard, leverde nationaliteit tot 24 september 2019 mee als gegeven over de belastingplichtige. In de blauwdruk IH was nationaliteit onderdeel van de

⁴ Kamerstukken II, 31066, nr. 681

⁵ Kamerstukken II, 31066, nr. 709

Directoraat-Generaal
Belastingdienst

Ons kenmerk
2021-00000124612021-
00000124612021-
0000008660

dataset tot 8 juli 2019. Er zijn geen aanwijzingen gevonden dat nationaliteit op enige manier onderdeel is geweest bij het bepalen van de populatie en het selecteren van risico's. Selectie heeft plaatsgevonden op basis van fiscale en/of financiële indicatoren uit de ingediende aangiften IH.

2. Helder opdrachtgeverschap. Hier is ook gekeken of de casus valt onder de taakverantwoordelijkheid van CAF.

3. De bescherming van het burgerbelang. Hier is gekeken of burgers schade hebben ondervonden.

De tabel hieronder geeft een overzicht van de analyse. Bij het type Systeemfraude IH werden de aangiften van door CAF geïdentificeerde belastingconsulenten onderzocht. Als er bij bepaalde aangiften een verhoogd risico werd geconstateerd, werden die aangiften doorverwezen naar het team Intensief Toezicht (IT) van de directie Particulieren voor nadere beoordeling.

Directie	Soort	Aantal casus	Conclusie
Particulieren	Systeemfraude IH	1	Er bleek geen sprake van opzet. De casus is niet doorverwezen naar IT en kan als afgehandeld worden beschouwd.
Particulieren	Systeemfraude IH	1	Dit betrof belastingplichtigen waarvan de aangifte niet aansluit bij de in handen zijnde contra-informatie. Er zijn geen aangiften doorverwezen naar IT. Vanwege de problematiek rondom toeslagen is deze casus in september 2019 on hold gezet.
Particulieren	Systeemfraude IH	6	De casus zijn beoordeeld en voor elke casus is een aantal aangiften doorverwezen naar IT.
Particulieren	Systeemfraude IH	7	De casus moeten nog door Particulieren worden beoordeeld voordat aangiften doorverwezen worden.
MKB	Taalscholen	12	De behandeling van deze casus voldoet aan de bovengenoemde criteria.
MKB	Malafide facilitators	6	Het management besluit per casus of deze voortgezet kan worden. Er zijn nog geen gevolgen voor burgers geweest.
MKB	Gefingeerd dienstverband	1	Het bleek niet om facilitator te gaan. De casus is overgedragen naar MKB en vervolgens naar FIOD. Dit blijkt dus geen onderhanden werk meer te zijn.

Directoraat-Generaal
Belastingdienst

Ons kenmerk
2021-00000124612021-
00000124612021-
0000008660

b. Projectcode 1043

Het project met de projectcode 1043 is onderdeel van de uitvoerings- en toezichtstrategie van de Belastingdienst en ziet op de projectmatige behandeling van het thema systeemfraude inkomstenbelasting door de Belastingdienst. Met onze brief van 13 oktober⁶ en het daar bijgevoegde feitenrelaas hebben wij een eerste stap gezet om inzichtelijk te maken wat de aanleiding is geweest voor projectcode 1043 en op welke manier deze code binnen de Belastingdienst is gebruikt. In de brief is aangegeven dat wij aanvullend onderzoek doen naar de structurele werking van het uitvoeringsproces, de waarborgen ten aanzien van selectie en aangiftebehandeling en het besluitvormingsproces van projectcode 1043.

Inmiddels is het gebruik van de query's op ontvangen aangiften voor analyse beoordeeld en akkoord bevonden door AVG-deskundigen. De werkinstructies voor de analyse van de query's zijn in overeenstemming gebracht met de AVG. Collegiale toetsing van de toekenning van AKI's 1043 naar aanleiding van de analyse wordt vóór 1 maart ingeregeld. Er is een proces ingericht om signalen over mogelijk (onjuist) gebruik van AKI 1043 op te vangen, te behandelen en te analyseren. Een analyse van klachten uit 2014 – 2020 gerelateerd aan projectcode 1043 door de landelijk klachtcoördinator van de Belastingdienst heeft de voorlopige conclusie opgeleverd dat er geen aanwijzingen zijn van disproportionele selectie en behandeling.

We zijn gestart met het onderzoek naar de uitworp op grond van projectcode 1043 in de afgelopen tien belastingjaren. Voor de aangiften van belastingplichtigen die zeven tot tien jaar zijn uitgeworpen wordt door vaktechnisch specialisten stuk voor stuk beoordeeld of de uitworp op objectieve gronden heeft plaatsgevonden en of de deblokkeringsprocedure heeft gefunctioneerd. Voor de aangiften van belastingplichtigen die gedurende één tot zes jaar, al dan niet aaneengesloten, zijn uitgeworpen wordt dit onderzoek steekproefsgewijs uitgevoerd. Het onderzoek is in de afrondende fase. De uitkomsten zullen betrokken worden in het besluit over hervatting van projectcode 1043.

c. Onderzoek effecten burgers en bedrijven

Zoals in onze brief⁷ beschreven omvat het spoor herstellen binnen het plan HVB een onderzoek naar de effecten van FSV-registratie op burgers en bedrijven. Vanwege de kleinere omvang van, en de verhoogde kans op nadelige gevolgen⁸ voor, de populatie toeslaggerechtigden achten wij het onderzoeken van deze doelgroep het urgentst. Daarom hebben we besloten ons eerst de gevolgen voor deze groep te richten. Conform onze toezegging in de brief zijn de

⁶ Kamerstukken II, 31066, nr. 711

⁷ Bijlage bij Kamerstukken II 2020-2021 31066, nr. 709

⁸ Bijlage bij Kamerstukken II 2020-2021 31066, nr. 709

Directoraat-Generaal
Belastingdienst

Ons kenmerk
2021-00000124612021-
00000124612021-
0000008660

onderzoeksvragen en de aanpak voor de doelgroep toeslaggerechtigden inmiddels uitgewerkt. Wij stellen de volgende vraagstelling voor:

1. Wat waren de effecten van een melding in FSV in het proces van selecteren en behandelen van toeslaggerechtigden?

2. In welke mate hebben deze effecten zich voorgedaan?

3. Wat kunnen we concluderen over de rechtmatigheid van de besluitvorming en het daaruit voortvloeiende handelen die (mede)gebaseerd waren op een melding in FSV?

Ons voornemen is voor elk van de jaren 2014-2019 75 willekeurig geselecteerde dossiers in de FSV te bestuderen om de bovenstaande vragen te beantwoorden. Zo wordt voor elk jaar een deel van de geraakte toeslaggerechtigden bekeken: bijvoorbeeld 4% van alle dossiers uit 2015 (2132 dossiers in totaal) tot 17% voor 2019 (429). Bovendien kunnen we zo beoordelen of de gevolgen van FSV-registratie met de jaren zijn veranderd. Bij het voorstel moet in aanmerking worden genomen dat bij een dossieronderzoek het vaststellen van zuivere effecten van FSV-registratie moeilijk is. Het is immers niet altijd mogelijk andere verklaringen voor bepaalde situaties uit te sluiten. Wel werpt deze methode licht op de behandeling waarmee in de FSV geregistreerde burgers te maken kregen en de omstandigheden waarin die terecht zijn gekomen.

We kiezen ervoor dit onderzoek extern te laten uitvoeren. Vanwege de schaal is hierbij een Europese aanbesteding wettelijk vereist. Gezien de hiervoor geldende termijnen betekent dit dat het werk niet eerder dan in juli van dit jaar kan beginnen. Wij verwachten deze studie voor het einde van 2021 af te ronden. Het onderzoek doet niets af aan de ingezette herstelacties van de Uitvoeringsorganisatie Herstel Toeslagen.

Het onderzoek naar de gevolgen van FSV-registratie voor de doelgroep belastingplichtige burgers en bedrijven wordt op dit moment uitgewerkt. De onderzoeksvragen en -opzet zijn naar verwachting over vier weken gereed. Vervolgens worden ze financieel uitgewerkt zodat de besluitvorming in maart afgerond is en het aanbestedingsproces kan beginnen.

d. Technische voorziening ter vervanging van Fraudesignaleringsvoorziening (FSV)

Omdat FSV niet voldeed aan de AVG is deze voorziening uitgezet. Nieuw ontvangen risicosignalen worden sindsdien bewaard in de postbussen waar ze binnengekomen zijn in afwachting van een nieuw systeem. De toegang tot deze postbussen is zeer beperkt. Er wachten inmiddels zo'n 10.000 interne en externe signalen op behandeling, een aantal dat maandelijks met 1.000 toeneemt. Dat is overigens in lijn met het aantal signalen dat in het verleden via FSV binnenkwam.

Voor het opstarten van het signalenproces voor die signalen die voorheen langs FSV liepen gelden, mede gezien de achterstand, twee uitgangspunten:

1. De signalen worden vanuit de mailboxen overgebracht naar de nieuw ontwikkelde beveiligde omgeving. Dit is een stap voorwaarts vanuit het oogpunt van informatiebeveiliging. De verbetering ziet toe op de afscherming van gegevens over prominenten, autorisaties op basis van procesrollen en het loggen van activiteiten op medewerkersniveau. Op deze stap vindt een specifieke toetsing plaats vanuit oogpunt van AVG en gegevensbescherming aangezien signaalkenmerken worden toegevoegd en gekoppeld aan persoonsgegevens

Directoraat-Generaal
Belastingdienst

Ons kenmerk
2021-00000124612021-
00000124612021-
0000008660

(BSN). Die toets wordt tevens aangeboden aan de

2. De inhoudelijke beoordeling van de signalen vindt pas plaats na advies van de over de Gegevensbeschermingseffectenbeoordeling (GEB) voor het proces van ontvangst van het signaal door de uitvoerende directies tot en met de inhoudelijke beoordeling in het toezichtproces, en na realisatie en implementatie van de benodigde informatievoorzieningen.

Om dit te realiseren is een aantal stappen gedefinieerd:

- Ontwikkelen van een nieuwe ICT-voorziening ter vervanging van FSV, in meerdere releases:
 1. De beveiligde omgeving is technisch gereed om de signalen op te slaan: gerealiseerd
 2. Signalen kunnen technisch worden doorgezet naar het toezichtproces ter inhoudelijke beoordeling, en vanuit het toezichtproces is alleen het enkelvoudige signaal te raadplegen dat ter beoordeling is doorgezet. Overige signalen blijven afgeschermd binnen de beveiligde omgeving.
 3. Schoning van opgeslagen signalen conform Archiefwet ingebouwd.
- Ontwikkelen van een nieuw, grotendeels generiek, werkproces met een gegevensbeschermingseffectenbeoordeling (GEB) waarop de geadviseerd heeft. Binnen de procesbeschrijving is waar nodig aandacht voor grondslag en doelbinding van onderscheidenlijke signaalsoorten.
- Inventarisatie van, en plan van aanpak voor, het behandelen van achterstanden als gevolg van het stilleggen van het proces. Deze inventarisatie loopt en wordt vertaald naar een plan van aanpak waarin tijdspad, middelen, prioritering en risico's met beheersmaatregelen worden geadresseerd.
- Het invullen van randvoorwaarden voor de implementatie, zoals autorisaties, werkinstructies en communicatie, analoog aan de invoeringsdata van het proces.

e. Bedrijfsprocessen op orde

Als onderdeel van het spoor verbeteren binnen het concept plan HVB⁹ hebben we het traject 'Bedrijfsprocessen op orde' aangekondigd. Hierin lichten wij de processen van de Belastingdienst systematisch door. We brengen processen in lijn met de geldende wet- en regelgeving, zoals de AVG, de BIO en de Archiefwet. We kondigden aan te beginnen met de processen rond risicoselectie en signalen van mogelijke fraude.

Het programmaplan van 'Bedrijfsprocessen op orde' is in december 2020 vastgesteld. Gezien het belang voor burgers hebben wij besloten ten eerste het hoog-risicoproces Inkomensheffingen (IH) te onderzoeken. De komende maanden wordt aan het herijken van het ontwerp van gewerkt aan een belangrijk onderdeel van het risicoselectieproces Inkomensheffing, namelijk 'wegen en bepalen behandelwijze'. Wij hopen de baseline voor het toetsen van het proces in maart van dit jaar gereed te hebben. De uitwerking van het proces IH in procesontwerp en andere documentatie wordt tevens gebruikt als modeluitwerking voor het verdere traject. Na de modeluitwerking worden de

⁹ Bijlage bij Kamerstukken II 2020-2021 31066, nr. 709

Directoraat-Generaal
Belastingdienst

Ons kenmerk
2021-00000124612021-
00000124612021-
0000008660

Met opmerkingen Als we bij 1 een status melden, moet dit ook bij 2 en 3 Of bij 1 weglaten Dit roept de vraag op wanneer 2 en 3 klaar zijn

Ook voor de overige punten - tijdspad?

Met opmerkingen : Gevraagd om tijdspad

eventueel benodigde aanpassingen aan het proces doorgevoerd. Als gevolg van de complexiteit en de omvang van de Belastingdienst zal dit wel een meerjarig traject zijn. Het gaat om meer dan zeshonderd processen en meer dan negenhonderd applicaties die zorgvuldig bestudeerd moeten worden, terwijl de capaciteit en de vereiste kennis voor dit type werk beperkt zijn.

Directoraat-Generaal
Belastingdienst

Ons kenmerk
2021-00000124612021-
00000124612021-
0000008660

f. Bewustwording AVG en vakkennis

Onze medewerkers zijn de sleutel tot een zorgvuldige omgang met gegevens. Daarom zijn vakkennis en bewustzijn het eerste thema binnen het spoor Verbeteren van het met uw Kamer gedeelde concept plan van aanpak HVB. De afgelopen jaren is de wet- en regelgeving rondom privacy uitgebreid. Dat roept om een versterkte bewustwording rondom de verplichtingen van de AVG. In dit kader zetten wij in op een versterkte vaktechnische structuur en vernieuwd leermateriaal. De werkinstructie voor fiscale vastleggingen door inspecteurs is inmiddels aangepast en wordt nu nog door vaktechnische deskundigen beoordeeld. De huidige e-learningmodule wordt vervangen door een module met interactieve lesmethoden. De specificaties hiervoor zijn bepaald en de aanbesteding wordt voorbereid. Naar verwachting kan de gunning aan het einde van het tweede kwartaal van dit jaar starten, waarna realisatie, configuratie en implementatie volgen. Vanaf september kunnen de medewerkers de modules doorlopen. Daarnaast evalueren wij de rol van datacoördinator binnen de Belastingdienst. We verwachten dat de uitkomst van deze evaluatie eind maart van dit jaar beschikbaar is.

g. Versterking van teams *en*

Vanaf augustus 2020 is de versterkt door toevoeging van een plaatsvervangend op basis van inhuur. Op dit moment vindt de werving plaats voor de structurele invulling van de alsook van een en een

Het team van de van de Belastingdienst is structureel versterkt. Er zijn vijf vacatures gevuld, waaronder die van Drie daarvan zijn regulier, twee komen bovenop de oorspronkelijke capaciteit.

Ten slotte versterken we dit jaar de vaktechnische structuur op het gebied van gegevensbescherming en informatiebeveiliging.

h. Waarborgen ten aanzien van selectie- en behandelprocessen

Binnen het spoor Verbeteren van het met uw Kamer gedeelde concept plan van aanpak HVB¹⁰ kondigden wij de herijking van de waarborgen in de processen van de Belastingdienst aan. Daarbij kijken we onder andere naar aspecten met betrekking tot rechtsstatelijkheid en de menselijke maat naast en in samenhang met andere trajecten die in dit verband lopen of mogelijk gaan plaatsvinden, zoals het programma vernieuwing dienstverlening. Momenteel wordt beoordeeld

¹⁰ Bijlage bij Kamerstukken II 2020-2021 31066, nr. 709

hoe dit onderzoek naar de waarborgen goed kan aansluiten bij het traject bedrijfsprocessen op orde.

2. Lopende acties en afgeronde acties n.a.v. KPMG-rapport

a. Inventarisatie lijsten met risicosignalen

Wij schreven uw Kamer eerder¹¹ over de uitvraag onder medewerkers naar mogelijke lijsten met risico- en fraudesignalen. Deze veegactie is nu voltooid met een responspercentage van 97,5%. De overige 2,5% betreft langdurig afwezige medewerkers en medewerkers die vanwege een vertrek geen toegang meer hebben tot hun werkomgeving.

211 lijsten zijn veiliggesteld voor verdere analyse en eventueel noodzakelijke maatregelen, variërend van het permanent buiten gebruik laten van de lijsten tot het aanpassen van procesbeschrijvingen en werkinstructies. Het betreft lijsten met zeer uiteenlopende doeleinden; variërend van administratieve taken tot toezicht en dienstverlening. Voor 63 van de gevonden lijsten zijn de data opgehaald waar de analyse op zal worden uitgevoerd. Wij zullen de analyse eind maart van dit jaar afronden. Voor de overige 148 lijsten worden de data verzameld.

b. Inventarisatie applicaties met nationaliteit

Naaft de inventarisatie van lijsten met risicosignalen is de Belastingdienst op 8 december 2020 begonnen de ongeveer aanwezige 900 applicaties te doorzoeken op het gebruik van nationaliteit en aanverwante gegevens zoals geboorteplaats. In januari 2021 is een overzicht opgesteld met applicaties die nationaliteit, geboorteland, geboorteplaats of een vrij tekstveld kunnen bevatten. Vervolgens wordt voor die lijst vastgesteld of het registreren en gebruiken van nationaliteit of tot nationaliteit herleidbare gegevens conform de geldende wet- en regelgeving plaatsvindt. Terwijl deze inventarisatie loopt, onderzoeken we of het mogelijk is vrije tekstvelden in de applicaties automatisch te analyseren. Naast nationaliteit wordt ook naar strafrechtelijke en medische gegevens gekeken. De analyse van de applicaties wordt volgens de planning in het eerste kwartaal van dit jaar afgerond en met uw Kamer gedeeld. Waar niet aan de wet- en regelgeving wordt voldaan, treffen wij passende maatregelen.

In onze brief van 13 oktober 2020¹² hebben wij uw Kamer geïnformeerd over de aanwezigheid van nationaliteitsgegevens in het systeem Beheer van relaties (BVR). Hoewel specifieke kolommen over dubbele nationaliteit al in 2015 zijn verwijderd, was ontdekt dat vrije tekstvelden ook informatie over (dubbele) nationaliteit konden bevatten. De inhoud van deze velden is uit de BVR verwijderd zodra dit aan het licht kwam. Na schoning van informatie zijn stapsgewijs alleen die gegevens teruggeplaatst die noodzakelijk zijn voor de correcte uitvoering van de taken van de Belastingdienst. Tegelijkertijd zijn de regels omtrent het invullen van de velden aangescherpt.

PM nieuwe informatie nationaliteit CAP/Douane (ook in tekst hoofdbrief)

¹¹ Kamerstukken II 2019-2020, 31066, nr. 681

¹² Kamerstukken II 2020-2021, 31066, nr. 707

Directoraat-Generaal
Belastingdienst

Ons kenmerk
2021-00000124612021-
00000124612021-
0000008660

Uw Kamer is op 10 juli 2020¹³ geïnformeerd over het onderzoek van KPMG¹⁴ naar FSV. In dit onderzoek heeft KPMG onder meer gekeken naar het voorkomen van duidingen over het persoonsgegeven nationaliteit in de vrije tekstvelden van FSV. Deze duidingen bleken in een beperkt aantal gevallen ook voor te komen in de vrije tekstvelden van FSV. FSV bevatte verder geen specifiek invoerveld (naast de vrije tekstvelden) waarin informatie over nationaliteit opgenomen kon worden en ook bood FSV geen zoekmogelijkheid op het vrije tekstveld. In de brief van 10 juli 2020 schreven wij dat binnen de hersteloperatie, voor alle gedupeerde ouders die zich hebben gemeld, gekeken of zij in FSV geregistreerd stonden. Bij een FSV-registratie wordt deze in detail bekeken, inclusief de vrije tekst velden. Bij een aantal ouders is in de vrije tekstvelden van FSV persoonsgegevens nationaliteit aangetroffen. Uiteraard neemt UHT dit mee in de beoordeling op het (eventuele) recht op compensatie.

Directoraat-Generaal
Belastingdienst

Ons kenmerk
2021-00000124612021-
00000124612021-
0000008660

c. Niet AVG-conforme applicaties en informatievoorzieningen uit KPMG-onderzoek FSV

In onze brief van 26 mei 2020¹⁵ lieten wij uw Kamer weten opdracht te hebben gegeven tot extern onderzoek naar de FSV in twee fasen. De eerste fase van dat onderzoek is uitgevoerd door KPMG en leverde conclusies op die wij u op 10 juli 2020¹⁶ gestuurd hebben. Van 5 processen, 1 applicatie, 1 datafundament en 1 risicomodel concludeerde KPMG¹⁷ dat zij, hoewel ze geen sterke gelijkenis met FSV vertonen, mogelijk niet voldoen aan de eisen van de AVG. Ten slotte heeft de Belastingdienst zelf de applicatie Databank Auto toegevoegd, die ook niet voldoet aan de AVG.

De onderstaande tabel geeft een overzicht van de ontwikkelingen die zich sindsdien hebben voorgedaan tot aan de huidige stand van zaken, zoals bekend op d.d. 20 januari 2021.

Type product	Benaming	Eigenaar	Status	Opmerkingen
Proces	Aanpak Team Veelplegers	MKB	Niet stilgelegd; de GEB is in afwachting van het advies van de []. Het advies wordt in januari verwacht	Nieuwe benaming proces: aanpak risicovolle netwerken
Proces	Aangifte OB identificatienummer	MKB	Niet stilgelegd: de GEB wordt voorbereid door MKB. Naar verwachting is het concept in februari gereed.	
Risicomodel	Innovatie OB Positief op het omzetdeel	MKB	Niet in gebruik genomen.	Het gebruik van het risicomodel wordt beoordeeld in de GEB: behandelen aangifte OB Positief, welke nu wordt opgesteld.
Datafundament	Fraude Risico Indicatoren	DF&A	Stillgelegd.	Het gebruik van het

¹³ Kamerstukken II 2019-2020, 31066, nr. 681

¹⁴ KPMG-rapport FSV onderzoek Belastingdienst, 10 juli 2020

¹⁵ Kamerstukken II 2019-2020, 31066, nr. 632

¹⁶ Kamerstukken II 2019-2020, 31066, nr. 681

¹⁷ KPMG-rapport FSV onderzoek Belastingdienst, 10 juli 2020

Zoals wij uw Kamer in onze brief van 13 oktober 2020¹⁸ hebben medegedeeld is eind september 2020 ontdekt dat er een niet-zichtbaar "archief" van de FSV bestond waarin bepaalde eerder verwijderde signalen terecht kwamen. Dit maakte het noodzakelijk om de hier bewaarde signalen eveneens te bestuderen en reeds behandelde inzageverzoeken te heropenen. Dit werk is inmiddels voltooid. Alle signalen bleken van voor 1 januari 2014 te dateren en het afgeschermd deel bevat geen signalen met betrekking tot de reeds afgehandelde inzageverzoeken in FSV. Het afgeschermd deel heeft daarom geen gevolgen voor deze verzoeken.

Wel moet het antwoord op een in juli 2020 gestelde Kamervraag worden gecorrigeerd. De betreffende cijfers¹⁹ over het aantal in FSV geregistreerde personen moeten naar aanleiding van de ontdekking van de archieffunctie enigszins worden bijgesteld. De gecorrigeerde cijfers treft u aan in de tabel hieronder. Het aantal vóór de schoning van 27 februari 2020 geregistreerde personen blijkt 334 hoger te zijn dan eerder gerapporteerd, het aantal rechtspersonen 84 hoger.

Registraties in FSV	Personen	Rechtspersonen	Onbekend*	Totaal
Vóór schoning	244.607	85.435	6	330.048
Na schoning	133.508	52.542	5	186.055
Verwijderd	111.099	32.893	1	143.993

*Onbekend: het identificatienummer is een niet-uitgegeven nummer

b. Verzoek stoppen met schonen systemen

PM Factsheet hierover volgt.

c. Overzicht van expliciete wettelijke grondslagen voor het gebruik van nationaliteit

Wij hebben op 13 oktober 2020²⁰ uw Kamer een overzicht toegezegd van expliciete wettelijke grondslagen, die door de Belastingdienst gebruikt kunnen worden om het persoonskenmerk nationaliteit te verwerken. Als bijlage bij deze brief sturen wij u hierbij het overzicht van expliciete grondslagen in wet- of regelgeving voor de fiscale wetgeving die de Belastingdienst uitvoert.

Juridisch kader

Wij willen vooropstellen dat persoonsgegevens nooit gebruikt mogen worden om ongerechtvaardigd onderscheid te maken of om te discrimineren. Dit geldt uiteraard ook voor het persoonsgegeven nationaliteit.

Echter, onder omstandigheden moet de Belastingdienst het persoonsgegeven nationaliteit verwerken om zijn wettelijke taken uit te kunnen voeren. Als dit het geval is, schrijft de AVG voor dat de Belastingdienst zich moet kunnen beroepen op ten minste één van de zes grondslagen die in deze verordening zijn opgenomen.²¹ Voor de Belastingdienst zijn de twee belangrijkste grondslagen dat

¹⁸ Kamerstukken II 2019-2020 31066, nr. 709

¹⁹ Kamervragen (Aanhangsel) 2019-2020, nr. 3487, Kamervragen (Aanhangsel) 2019-2020, nr. 3489

²⁰ Bijlage bij Kamerstukken II 2020-2021 31066, nr. 707

²¹ Artikel 6, eerste lid, van de AVG.

Directoraat-Generaal
Belastingdienst

Ons kenmerk
2021-00000124612021-
00000124612021-
0000008660

de verwerking van het persoonsgegeven nationaliteit noodzakelijk is om te voldoen aan een wettelijke taak, of om uitvoering te geven aan een taak van algemeen belang die of openbaar gezag dat aan de Belastingdienst is opgedragen.

Het beleid van de Belastingdienst is dat deze rechtvaardigingsgronden een expliciete basis in wet- of regelgeving moeten hebben, voordat deze gronden ingeroepen kunnen worden om het persoonsgegeven nationaliteit in het toezicht en de opsporing te gebruiken. Dit is geen eis die in de AVG voorkomt, maar die onze ambtsvoorganger op 15 november 2019 aan uw Kamer heeft toegezegd. In dit kader beschouwen wij grondslagen uit AMvB's en ministeriële besluiten ook als mogelijke expliciete wettelijke grondslagen om het persoonsgegeven nationaliteit te verwerken.

Overigens is de enkele aanwezigheid van een expliciete rechtvaardiging in wet- of regelgeving niet voldoende om nationaliteit in het toezicht en de opsporing van de Belastingdienst te gebruiken. Zo moet de verwerking van nationaliteit op zijn minst óók voldoen aan de volgende beginselen:

- De verwerking moet noodzakelijk zijn om de wettelijke taak, of de taak van algemeen belang of openbaar gezag van de Belastingdienst uit te kunnen voeren, of om te voldoen aan de doelstellingen van één van de andere grondslagen uit de AVG (eis van noodzakelijkheid).
- De wettelijke taak, of de taak van algemeen belang of openbaar gezag kan niet op een manier worden uitgevoerd die minder ingrijpend is voor de rechten van burgers (eis van subsidiariteit).
- De uitvoering van deze taak en de impact van het verwerken van nationaliteit op de rechten van burgers moeten in een redelijke verhouding tot elkaar staan (eis van proportionaliteit en evenredigheid).

Leeswijzer

Dit overzicht is opgesteld door (fiscale) verdragen, wetgeving en regelgeving te beoordelen die het meest relevant zijn voor de handhavingstaak van de Belastingdienst. Daarbij is binnen deze wet- en regelgeving gezocht naar bepalingen, waaruit min of meer expliciet volgt dat de Belastingdienst het persoonsgegeven nationaliteit moet verwerken om uitvoering te kunnen geven aan die bepalingen. Signaalwoorden die hierbij zijn gebruikt, zijn (afgeleid van) 'Nederlander', 'buitenland', 'nationaliteit', 'vreemdeling', of 'onderdaan'. Deze inventarisatie moet evenwel met het huidige gebruik van nationaliteit in de systemen van de Belastingdienst worden vergeleken.

Verder bestaan er meer dan 100 verdragen ter voorkoming van dubbele belasting waarin een expliciete grondslag is opgenomen voor het gebruik van nationaliteit. Zoals ook in het overzicht is aangegeven zijn deze verdragen opgesteld aan de hand van het OESO-modelverdrag 2017 en bevatten deze derhalve vergelijkbare bepalingen, zij het dat deze in de nummering wat kunnen verschillen. Deze 100 verdragen zijn niet ieder apart opgenomen in het overzicht van expliciete wettelijke grondslagen.

Tot slot is de FIOD niet in dit overzicht meegenomen, omdat de FIOD voor gegevensverwerkingen het regime van de Wet politiegegevens (Wpg). Dit regime en het regime van de AVG sluiten elkaar uit. Datzelfde geldt voor bepaalde andere niet-fiscale taken van de Belastingdienst waarop de Wpg van toepassing is.

Directoraat-Generaal
Belastingdienst

Ons kenmerk
2021-00000124612021-
00000124612021-
0000008660

Met opmerkingen ☐ Opm ☐ Beide zinnen
doen bij mij de vraag oproepen of we nu wel complete zijn.
Zijn er wetten die we niet hebben bekeken en waar
nationaliteit ook nog in voor kan komen?

Met opmerkingen ☐ PM: moet nader toegelicht
worden.

Vervolgstappen

Als het onderzoek naar het gebruik van het persoonsgegeven nationaliteit in de applicaties is afgerond, zullen de resultaten worden vergeleken met het overzicht. Uit deze vergelijking blijkt mogelijk dat bepaalde verwerkingen geen expliciete wettelijke grondslag hebben. Mocht dat het geval zijn, dan zal de Belastingdienst beoordelen of de verwerking zodanig noodzakelijk is in het toezicht en de opsporing, dat hiervoor alsnog een expliciete wettelijke grondslag gecreëerd moet worden. Verwerkingen van nationaliteit waarvoor dit niet het geval is, zullen worden stopgezet. Voor de andere verwerkingen zal de Belastingdienst stappen zetten om de gewenste expliciete wettelijke grondslag alsnog te creëren. Daarnaast kan geconstateerd worden dat het gebruik van het persoonsgegeven in gevallen niet noodzakelijk en proportioneel is, ondanks de aanwezigheid van een expliciete wettelijke grondslag, dan ben ik voornemens dit gebruik stop te zetten.

Voorts kan uit de vergelijking met de inventarisatie van het gebruik van nationaliteit blijken dat een verwerking weliswaar is gebaseerd op een expliciete wettelijke grondslag, maar dat deze grondslag ondanks alle inzet daartoe abusievelijk nog niet in het overzicht van expliciete wettelijke grondslagen is opgenomen. De Belastingdienst heeft namelijk met zeer veel wetgeving te maken, waarin soms verschillende terminologie wordt gebruikt om aan het persoonsgegeven 'nationaliteit' te refereren (bijvoorbeeld: nationaliteit, inwoner, onderdaan, of Nederlander). Mocht de Belastingdienst dergelijke gevallen tegen komen, dan wordt het overzicht van expliciete wettelijke grondslagen hierop aangepast en zullen wij u hierover informeren.

4. Onderwerpen n.a.v. AO 2 december

a. Inzageverzoeken FSV

Burgers kunnen een verzoek indienen om informatie over een mogelijke registratie in FSV. Bij de Belastingdienst (exclusief Toeslagen), zijn per 15 januari 280 verzoeken binnengekomen om inzage FSV (waarin gevraagd wordt of de betrokkene voorkomt in FSV, in projectcode 1043 en/of in andere met FSV vergelijkbare systemen). Hiervan zijn er 204 afgedaan. Er is nog een voorraad van 76, waarvan de termijn van drie maanden bij 52 verzoeken is overschreden. Inmiddels zijn 37 ingebrekestellingen ontvangen. In 14 gevallen is een bezwaarschrift ingediend. Er zijn twee bezwaren afgedaan, 12 bezwaren zijn nog in behandeling. Er zijn vier beroepsschriften ingediend, waarvan er twee afgerond en twee in behandeling zijn.

Het is tot onze spijt niet gelukt alle inzageverzoeken binnen de termijn te verwerken. Het betreft zeer tijdrovend werk voor zeer ervaren formeel rechtsspecialisten die slechts een deel van hun tijd hieraan kunnen besteden. Zij moeten ook worden ingezet op de bezwaar en beroepsschriften die worden ingediend tegen de afgegeven beschikkingen.

Onderdeel van de afhandeling van een verzoek is het persoonlijk (telefonisch) contact met de burger die een verzoek heeft ingediend. Dit contact wordt zeer op prijs gesteld door de burger maar kost gemiddeld wel 2 uur per gesprek. Het raadplegen van alle systemen in combinatie met het beoordelen welke gegevens moeten worden verstrekt is zeer arbeidsintensief. Gemiddeld worden per medewerker 8 verzoeken per maand afgedaan.

Directoraat-Generaal
Belastingdienst

Ons kenmerk

2021-00000124612021-
00000124612021-
0000008660

Om verzoeken toch zo spoedig mogelijk te beantwoorden en de termijnen in de toekomst wel te halen, is het aantal betrokken medewerkers uitgebreid. Hierdoor zal de achterstand vermoedelijk in april van dit jaar zijn weggewerkt. Nieuwe verzoeken zullen binnen de termijn van drie maanden worden afgewerkt.

Directoraat-Generaal
Belastingdienst

Ons kenmerk
2021-00000124612021-
00000124612021-
0000008660

b. Privacywaarborgen binnen de afdeling Datafundamenten en Analytics (DF&A) en het voormalig Expertisecentrum Handhaving & Intelligence (EHI)

Tijdens het Algemeen Overleg van 2 december 2020 heb ik –de staatssecretaris Fiscaliteit en Belastingdienst- beloofd uw Kamer te informeren over de privacybescherming binnen de Belastingdienst ten aanzien van producten van de zogeheten Broedkamer. Deze afdeling bestaat sinds 2016 niet meer. In haar plaats is de afdeling DF&A gekomen. Hiervan heeft de AP in 2019 geconcludeerd dat passende maatregelen zijn getroffen omtrent de informatiebeveiliging. Van de in 2018 opgeheven afdeling EHI is een aantal producten overgeheveld naar de afdeling DF&A. Naar de AVG-compliance van deze producten doet KPMG sinds december 2020 onderzoek. Het eindrapport wordt in februari van dit jaar verwacht.

c. Kwalificatie Opzet/Grove schuld in de fiscaliteit

Op 27 november²² hebben wij u een memo doen toekomen over de kwalificatie Opzet/Grove schuld (O/GS). Bij de brief van 14 december 2020²³ is in antwoord 88 aangegeven dat het O/GS-criterium voor belastingschulden bij het toekennen van een betalingsregeling niet geldt. In het antwoord is aangegeven dat verwijtbare handelingen, zoals het nalatig zijn bij het doen van aangiften, wel een rol kunnen spelen bij het toestaan van een betalingsregeling voor belastingschulden en bij het verlenen van kwijtschelding ervan. Uit de interne reconstructie ten behoeve van de ADR zijn signalen naar voren gekomen dat de kwalificatie O/GS wel doorwerking had op een verzoek tot minnelijke schuldsanering in combinatie met een samenloop van belasting- en toeslagschulden. In een gevonden werkinstructie staat vermeld dat de kwalificatie O/GS en de FSV-registratie “melding fraudepost” leidden tot de afwijzing van de aanvraag voor minnelijke schuldsanering van een individuele schuld boven de 10.000 euro. Dit kan zowel een toeslag- als belastingschuld zijn. Wij zullen de bewuste werkinstructie op korte termijn met uw Kamer delen. In deze gevallen werd de burger aangerekend verwijtbaar te hebben gehandeld dan wel niet te goeder trouw te zijn geweest. Hierop werd verder geen inhoudelijke toetsing gedaan. De situatie van de partner zou hierbij geen rol spelen. In hoeverre deze situatie zich daadwerkelijk heeft voorgedaan, hoe vaak en wat de gevolgen waren voor belastingplichtigen, zal de ADR meenemen in zijn onderzoek. Ik informeer uw Kamer over de uitkomsten hiervan.

d. Vermeende hardheid in regelingen bij auto/ZvW

In het AO van 2 december 2020 zijn vragen gesteld over een passage in het rapport van de Raadspersonen Belastingdienst. Naar aanleiding van deze vragen is contact geweest met de Raadspersonen en is duidelijk geworden dat de Raadspersonen met deze passage alleen de context hebben willen schetsen waarbinnen de uitvoering van het toeslagenstelsel is vormgegeven. De Raadspersonen hebben tot nu toe geen signalen ontvangen dat bij de toepassing

²² Kamerstukken II 2020-2021 31066, nr. 739

²³ Kamerstukken II 2020-2021 31066, nr. 762

van de genoemde regelingen door de uitvoerende organisatie harder gehandeld zou zijn dan is neergelegd in de regelgeving.

De Belastingdienst meldt regelmatig, via zogenaamde 'Knelpuntenlijsten', zaken waar medewerkers in de uitvoering tegen aanlopen. In lijn hiermee is een eerste inventarisatie gedaan van mogelijke hardheid in fiscale regelingen. De analyse van deze inventarisatie wordt momenteel uitgevoerd. PM onder voorbehoud, overleg tussen DGFZ en DGBD hierover loopt.

e. Incasso-opbrengst FIOD

In het AO van 2 december 2020 heeft het lid Omtzigt (CDA) vragen gesteld over de lagere gerealiseerde incasso-opbrengsten van de FIOD. Volgens de tweede voortgangsrapportage op het Jaarplan van de Belastingdienst²⁴ is € 3,6 miljoen gerealiseerd, terwijl de jaarnorm € 128,3 miljoen is. Dit heeft te maken met de vertraging in vervolging door het Openbaar Ministerie en veroordeling door de rechter als gevolg van de coronacrisis. De incassering door de FIOD is namelijk afhankelijk van deze processen. De verwachting is dat het om uitstel, niet afstel van de kasstroom gaat, aangezien vervolging, veroordeling en incassering ingehaald kunnen worden wanneer de huidige crisis voorbij is.

f. Casuïstiek

Tijdens het Algemeen Overleg van 2 december 2020 heeft het lid Leijten (SP) vragen gesteld over de zaak van een individuele belastingplichtige. Wij zijn met de betrokken belastingplichtige in gesprek.

PM toelichting vragen over slachtoffers seksueel misbruik, vrijgesprokenen op 'zwarte lijsten' (Omtzigt)

Directoraat-Generaal
Belastingdienst

Ons kenmerk
2021-00000124612021-
00000124612021-
0000000000

Met opmerkingen Dit is nu nog te vaag. Is dit niet het auto-issue waarbij een boete al wordt opgelegd terwijl de brief met uitleg nog moet komen?

Met opmerkingen Tekst volgt van

²⁴ Tweede voortgangsrapportage op het Jaarplan van de Belastingdienst, 25 november 2020